

INTERVIEW LEIDS STUDIECENTRUM ADVISEERT MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

‘Verwaarloosd’ Afrika verdient meer aandacht

Afrika is weer volop in beeld. Minister Hoekstra (Buitenlandse Zaken) wil een ‘intensievere dialoog en samenwerking’ aangaan met het continent. Bij het jubilerende Afrika-Studiecentrum Leiden doen ze niet anders.

Bob van Huët

Leiden

Nu Rusland en ook China hebben laten zien hoe verstoring hun politieke invloed kan zijn op de wereld-economie wordt ook in Nederland gekeken naar alternatieven, zoals Afrika. „De economische basis van ons continent rust steeds zwaarder op de chipsindustrie“, aldus Hoekstra deze week bij de opening van het academisch jaar aan de Universiteit Leiden. Voor Nederland is het van belang de noodzakelijke grondstoffen daarvoor veel beter veilig te stellen. Een groot deel van die grondstoffen komt uit Afrika, reden waarom China en Rusland al enige jaren daar zeer actief zijn om het Westen af te troeven. Hoekstra sprak over ‘oude en nieuwe partners’, met name in Afrika dat volgens de minister ‘nu ook geopolitiek van belang is.

Handig dus dat er in datzelfde Leiden al veel kennis voor handen is over het ‘herontdekte’ continent dat – volgens ingewijden – ietwat

Herstel van de economie is de weg vooruit en niet allerlei ideologische blabla

– Jan Abbink, Afrika Studiecentrum Leiden

was ‘verwaarloosd’ door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat wetenschappelijk volgen van ontwikkelingen in Afrika gebeurt al 75 jaar bij het Afrika-Studiecentrum Leiden (ASCL). Antropoloog en historicus Jan Abbink en econoom Chibuike Uche inventariseren al tijden met veel passie dat nieuwe, dynamische, Afrika.

Eigenlijk is er niet veel veranderd als je de woorden van Hoekstra er nog eens op naleest. Want de fundamenteën voor het Afrika-Studiecentrum Leiden werden onder anderen gelegd door de visionaire Rotterdamse bankier Karel Paul van der Mandele (1880-1975).

Er was in de 20ste eeuw een veelgehoorde volkswijsheid: ‘Indië verloren, rampspoed geboren’. Van der Mandele voorzag het verlies van Nederlands-Indië en zette in op betere banden met Afrika.

Marshallplan

„Handel was de motor van het denken destijds maar daarmee alleen zou je de initiatiefnemers tekortdoen“, zegt Jan Abbink. „Die dachten natuurlijk na over nieuwe handelsbetrekkingen maar hadden ook oprechte ideeën over het verbreden van de kennis over Afrika in Nederland. Het was ook de gedachte die zat in het Marshallplan – de Amerikaanse ontwikkelingshulp om het door de Tweede Wereldoorlog vernietigde Europa weer op te bouwen, red. – namelijk dat herstel van de economie de weg vooruit was en niet allerlei ideologische blabla.”

▲ Jan Abbink en Chibuike Uche zijn blij met de hernieuwde belangstelling voor Afrika. FOTO PIM RAS

Nou was Afrika voor die tijd niet geheel onbekend. Op school leerden onze opa’s en oma’s nog over ‘stamverwantschap’ met de blanke bevolking van Zuid-Afrika en over het verzet tegen de Britten in de Boerenoorlog. Apartheid en de strijd daartegen – waarin later de aan het ASCL verbonden socioloog en activist Klaas de Jonge van zich deed spreken – moesten toen nog komen.

„Lang daarvoor was er natuur-

lijk Nederlandse aanwezigheid op de Afrikaanse Westkust, vooral vanwege de slavenhandel“, zegt de in Nigeria geboren hoogleraar Uche. In 1872 werden de laatste Nederlandse forten overgedragen aan de Britten die samen met de Fransen een groot stempel op hun koloniën zouden drukken. Anders dan Frankrijk, Engeland, Duitsland en België was Nederland lange tijd afwezig op het continent. „Nederland had niet die

middelen en ook niet de ambities. Wat er na de Tweede Wereldoorlog van de grond kwam was vooral pragmatisch. In 1959 was de Nederlandse export naar Afrikaanse landen bijvoorbeeld groter dan die naar de Verenigde Staten of Azië.” Daar is later helaas de klad in gekomen, vindt Uche. „Nu gaat het vooral over ontwikkelingshulp en migratie en zie je dat China het continent runt, maar als een roofdier. De Chinezen bieden infrastructuur tegen veel te hoge leningen. Als je niet betaalt nemen ze je grondstoffen weg.”

Betrekkingen

Uche denkt dat de ideeën van de Rotterdamse oprichters niettemin een eigentijds vervolg hebben gekregen – met mogelijkheden. „Iedereen is het wel eens over het belang van handel in onderlinge betrekkingen. Nieuw is het inzicht dat het dan dus niet alleen over onze winstmarges moet gaan. We onderzoeken in Leiden de economische, financiële aspecten van Afrikaanse economieën. En hoe zich die verhouden tot onze economieën in Nederland en West-Europa. Dat is een meer constructieve manier van samenwerking dan vroeger het geval was.”

Eén van de ambities van de oprichters van het Studiecentrum was en is de kennis over Afrika verbreden. Dat is wel gelukt, beamen beide hoogleraren. Het Studiecentrum heeft een belangrijke stem in vrijwel alle debatten in Nederland over ontwikkelingen in Afrika. Abbink: „De media bellen ons doorgaans als eerste als het over Afrika gaat. Ook beleidsmakers raadplegen ons, we zijn partner van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Niet dat ze altijd naar ons luisteren want ze hebben natuurlijk hun eigen agenda. Maar we zitten bijna altijd aan tafel.”

BASTION HOTELS
Waar heel Holland slaapt.

BEKIJK ALLE 33 HOTELS OP WWW.BASTIONHOTELS.COM

✓ Voordelig & comfortabel overnachten ✓ 1,2 miljoen gasten per jaar ✓ Gemiddelde beoordeling van een 7,8

Almere | Amsterdam | Apeldoorn | Arnhem | Barendrecht | Breda | Brielle | Bussum | Dordrecht | Eindhoven | Geleen | Groningen | Haarlem | Heerlen | Hoofddorp
Leeuwarden | Leiden | Maastricht | Nijmegen | Oegstgeest | Rijswijk | Roosendaal | Rotterdam | Schiphol | Tilburg | Utrecht | Vlaarding | Zaandam | Zoetermeer

